

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

1.Mf.31.100/2023/8.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a személyesen eljáró **felperes** (felperes címe) **felperesnek**, dr. Batki Nikolett kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes** (alperes címe) **alperes** ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 13.M.70.045/2021/133. számú ítélete ellen, a felperes 140. sorszámú fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 282.250 (kétszáznyolcvankétezer-kétszázötven) forint másodfokú perköltséget.

A perben felmerült 90.320 (kilencvenezer-háromszázhusz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás

[1] A felperes 2008. április 3. napjától állt a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XCIII. törvény (Hszt.) hatálya alá tartozó hivatásos szolgálati jogviszonyban az alperesnél gépjárművezető munkakörben, az alperes I. számú objektumában (alperes címe). A felperest 2010. január 1. napjától az alperes

III. számú objektum Osztály1a állományába nevezték ki biztonsági felügyelőnek. A munkavállaló 2010. március 1-jétől ugyanezen objektumban ismét gépjárművezetői beosztásba került a Osztály1on, majd 2013. június 15-ét követően a OSztály2on. A felperest a OSztály2on 2013. november 15. napjától foglalkoztatási felügyelőként foglalkoztatták, és megbízták gépjárművezetői feladatok ellátásával.

[2] A felperes 2010. márciusa – 2013. októbere között ténylegesen gépjárművezetői, majd foglalkoztatási felügyelői feladatokat látott el. Elöljárói utasításra azonban munkaidejének kb. 10 %-át kitöltő módon segítséget kellett nyújtania a rabok "kiétkéztetésében", ami napi akár 4-8 alkalommal a földszinttől a 8. emeletig tartó lépcsőzéssel járt. A Osztály1on töltött idejében napi szinten toronyszolgálatban is feladatot kellett végeznie, ami szintén lépcsőzéssel járt, továbbá a toronyban való állással, járkálással, de ennek során időnként le lehetett ülni.

[3] A felperesnek 1996-tól kezdődően visszerességgel összefüggő egészségügyi problémái voltak, amelynek elsődleges oka a felperes genetikai eredetű eltérése (Leyden-mutáció), ami vérrögzépződésre hajlamosítja őt. A felperes bal lábában 2010. január 29. napján visszértágulatot állapítottak meg.

[4] A felperes gépjárművezetőként a 14/2010. (XII.31.)BM rendelet 4. mellékletében meghatározott alapnorma szerinti ruhaellátmányra volt jogosult, ami nyári és téli egyenruha-, és munkaruha-kollekciót foglalt magában. Amikor a felperest 2010. január 1. napjától biztonsági felügyelő munkakörbe helyezték át, az új munkakörhöz kapcsolódó ruhanormának való megfelelés érdekében le kellett adnia 1 db gyakorló zubbonyt, 1 db gyakorló nadrágot, valamint ún. PC kabátját, melyet nem kapott vissza, amikor két hónap múlva ismét gépjárművezetői munkakörbe helyezték át.

[5] A felperes közvetlen szolgálati elöljárója, tanú1 százados 2013. február 4. napján, egy épületen belüli eligazításon, arra utasította a felperest, vegye le a pulóverét, mert mindenkinek egységesen, pólóban kellett megjelennie.

[6] Felperesnél 2011-ben krónikus arcüreggyulladást diagnosztizáltak. A felperest 2013. februárjában két héten keresztül felsőlégúti fertőzéssel, valamint gyulladással kezelték kórházban, amely betegségekből antibiotikumos kezelés hatására meggyógyult. Vesetáji fájdalom okán 2013. február 25. és 27. napja között ismét kivizsgálták, és mellkasi fájdalmi miatt további vizsgálatra utalták tüdőembólia kizárása végett. Erre 2013. április 8. napján került sor, ahol a februári kórházi kezelésre alapot adó betegségből visszamaradt mellhártya-megvastagodást-, és letapadást állapítottak meg.

[7] A felperes 2013. március 16. napján, a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton (korlátozások nélkül) „alkalmas” minősítést kapott.

[8] Az alperesnél 2013. december 6. napján ünnepséget szerveztek. A felperes elöljárója, tanú3 alezredes, felkérte a felperest, hogy töltsen be a szerepet, melyet ő parancsként érzékelt. A szerep betöltése a felperesnél komoly stresszt váltott ki, mivel már korábban kevert vonásokkal jellemezhető alapszemélyisége talaján létrejött elhúzódó

alkalmazkodási zavarban szenvedett. Édesanyja rákos betegsége kevéssel korábban derült ki számára, ezért is esett neheze a szerep eljátszása.

[9] A felperes 2013. december 7. napjától táppénzes állományba került, és többet már nem dolgozott. A Belügyminisztérium rendvédelmi szervek elsőfokú felülvizsgáló orvosi bizottsága 382-86/2014. I. fokú FÜV határozatával a 2014. július 8. napján történt vizsgálata alapján - a rész-egészségkárosodások részletezése nélkül – 35%-os össz-szervezeti egészségkárosodást állapított meg, és a felperest hivatásos szolgálatra alkalmatlannak minősítette. A határozat szerint az alkalmatlanság megállapítását megalapozó baleset, betegség szolgálati kötelekkel nem függ össze. A határozat fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. A felperes rendelkezési állományba került 2014. július 9. napjától 2014. augusztus 8. napjáig, majd 2014. augusztus 12. napján egészségi alkalmatlanságára alapítottan szolgálati jogviszonyát felmentéssel megszüntették. A felperes a felmentési idejét 2014. augusztus 9. napjától november 8. napjáig töltötte.

[10] A felperes 2014. november 6. napján büntető feljelentést tett munkatársaival szemben, melynek folytán szolgálati visszaélés büntette tárgyában nyomozás folyt a jelen per tárgyával részben átfedő kérdésekben (pl. felperest érő végzések, ruhájának elvétele). A nyomozóhatóság bűncselekmény megállapíthatóságának hiányában megszüntette az eljárást.

[11] A felperes 2016. június 1. napján kelt beadványával kezdeményezett az alperesnél kártérítési eljárást, melynek indokaként előadta, hogy egészségi alkalmatlansága szolgálati viszonyával összefüggő körülmények folytán alakult ki, így különösen téli ruházatának elvétele, a fokozott megterhelés okán súlyosbodott lábproblémái, a rossz munkahelyi bánásmód, a rákényszerített szerep kapcsán. Az alperesi intézet parancsnoka a 2016. augusztus 2. napján kelt határozatával elutasította a felperes kárigényét.

Kereset

[12] A felperes a keresetében elmaradt jövedelem mint kártérítés címén 2014. augusztus 12. és 2023. április 19. napjáig tartó időszakra az elmaradt átlagkeresetre tekintettel 12.523.241 forint, valamint ezen összeg után kamat, elmaradt cafetériára tekintettel 1.677.260 forint, valamint ezen összeg után kamat, továbbá elmaradt ruhapénzre tekintettel 366.950 forint, valamint kamat és 1.000.000 forint elsődlegesen nem vagyoni kártérítés, ezzel eshetőleg viszonyban másodlagosan sérelemdíj, kamat és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[13] vagyoni kárigényének körében hivatkozott arra, hogy 2008. és 2010. között a alperes címei szolgálati helyén munkatársai rendszeresen végzálták, megjegyzéseket kapott, fizikai agresszióknak és gúnyos cselekményeknek volt kitéve, amelyet komoly pszichés megterhelésként élt meg, és ez pszichés sérelmeket okozott.

[14] Az egészségügyi problémáival kapcsolatban előadta, hogy a belépésekor nem titkolta, hogy 1996-tól lábát érintő egészségügyi problémákkal élt. Hivatkozott arra, hogy

2010. januárjában az összes téli felszerelését elvették, és nem kapta vissza őket akkor sem, amikor visszahelyezték gépjárművezetői munkakörbe. Négy télen keresztül kellett hiányos öltözékben dolgoznia, mivel a Hszt. tiltotta, hogy a biztosított egyenruhán és munkaruhán kívül saját öltözetet hordjanak, akár aláöltözzenek. Ezzel kapcsolatban a csatolt orvosi iratok szerint légúti problémák alakultak ki nála.

[15] Vagyoni kárai körében hivatkozott a ünnepséggel kapcsolatos incidensre, a nem vagyoni kárai igényei körében pedig kizárólag erre hivatkozott. A szerepet azért is élte meg rosszul, mert ezzel kapcsolatban kollégái az ünnepséget megelőzően ismét vegzálták, heccelték, mintegy "bohóc", "paprikajancsi" szerepbe helyezték. Lelkileg összetört, és másnapról betegállományba került, ami tényleges szolgálatának végét jelentette.

Ellenkérelem

[16] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Vitatta, hogy a felperes egészségügyi panaszai a szolgálati kötelmekkel összefüggőek lennének.

[17] A felperes visszerre és trombózisra való hajlama már 1996-tól fennállt, azt öröklődő betegsége okozta, továbbá túlsúlya is szerepet játszhatott az alsóvégtagi megbetegedéseiben. Előadta, hogy a felperestől csak a PC kabátot vették el, minden más, a 14/2010. BM rendelet vagy az ezt követően hatályba lépett, 71/2011.(XII.31.) BM rendelet szerinti téli felszerelése a ruházati dokumentáció szerint megmaradt, a kabát helyett pedig vehetett volna dzsekit, és ki lehetett volna egészíteni pl. aláöltözékekkel. Nem nyert igazolást a pulóver levetetése kapcsán, hogy az előjáró a kültéri munkavégzés vonatkozásában is pólóviseletet írt volna elő, így a felperes a szolgálati kötelmekkel összefüggésben fáztott volna meg.

[18] A felperes által állított, a alperes címei objektumban elszenvedett vegzálasok nem bizonyítottak. A ünnepségen való szereplésre való felkérés nyilván csak egy visszautasítható kérés volt az előjáró részéről, arra a felperes önként mondott igent, nem jelzett semmiféle aggályt, kifogást, hátráltató körülményt a maga részéről.

[19] A kártérítési felelősség alóli munkáltatói mentesülés körében hivatkozott arra, hogy a felperes túlsúlya az alperes működési körén kívül eső, elháríthatatlan ok, amely a felperes alkalmatlanságához jelentősen hozzájárult.

[20] Az elmaradt átlagkereset, cafetéria és ruhapénz felperes által előterjesztett összegszerűségét a jogalap vitatása mellett, az összegszerűséget nem vitatta.

Az elsőfokú bíróság határozata

[21] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[22] A felperes lábát érintő egészségügyi sérrelmei kapcsán a szakértői véleményt figyelembe véve, a bíróság az alábbiakat állapította meg.

[23] A többször kiegészített szakértői vélemény alapján megállapítható, hogy a felperes lábában fellépett érrendszeri panaszai már fennálltak, a fokozott megterheléssel járó időszak előtt is. A szakértői vélemény egyértelmű volt abban a kérdésben, hogy a felperesnek e problémái orvosszakértői módszerekkel megállapítható módon, nem romlottak a felperes által állított időben és megterhelés alatt. A megterhelés mértékével kapcsolatban a szakértő megállapította, a foglalkozással járó megterhelés, nem volt orvosilag ellenjavalt, sőt az adott esetben tanácsolt volt a mozgással járó lépcsőzéssel terhelés. A szakértői vélemény szerint nem állt fenn okozati összefüggés a szolgálati viszony és a felperes érrendszerét érintő egészségromlás között. Figyelemmel arra, hogy az okozatossági elem hiányzott, további bizonyítást nem kellett lefolytatni abból a szempontból, hogy a felperes foglalkoztatása e körben megfelelt-e a munkavédelmi normáknak.

[24] A felperes légiúti problémáival kapcsolatban a szakértő akként foglalt állást, hogy ezek nem játszottak szerepet az egészségi alkalmatlanság kialakulásában. Az egészségi alkalmatlanság megállapításának idejére már tünetmaradvány nélkül meggyógyultak. A szakértői vélemények a valószínűsítés szintjén sem állapítottak meg okozati összefüggést, így az elsőfokú bíróság további bizonyítást nem rendelt el.

[25] A pulóver levetéssel kapcsolatos eset kapcsán, egy tanú sem támasztotta alá, hogy a pulóver használatának tilalma kültéri szolgálatra is szólt, így a felperes ezen állítását nem lehetett bizonyítékként értékelni. Az elsőfokú bíróság mellőzte a munkavédelmi szakértő kirendelését, figyelemmel arra, hogy a perben becsatolt büntető iratok alapján nem volt megállapítható teljes egyértelműséggel, hogy a felperesnek milyen téli ruházat állt a rendelkezésére.

[26] A felperes címei objektumban történt zaklatás kapcsán, a felperes nem bizonyította, hogy pszichés károsodás előidézésére alkalmas vegzálás érte. Az igazságügyi pszichiátriai szakértő szakértői módszerekkel sem tudta kimutatni, hogy a felperest a kérdéses időszakban a munkatársak zaklató magatartása során pszichés károsodás érte volna.

[27] A ünnepség kapcsán a felperesnek nem sikerült alátámasztania azon állítását, miszerint a szereppel kapcsolatban újabb inzultusoknak volt kitéve a kollégái révén. Az igazságügyi szakértő véleménye szerint a felperes alapszemélyiségének talaján kialakult labilis pszichiátriai státusz bármikor, a további külső hatás nélkül eredményezhetett volna alkalmatlanságot eredményező állapotot. Ennek nem mond ellent az, hogy a esemény éppen egy ilyen külső hatás volt, amely egyébként is a várható státusz kialakulásában szerepet játszott.

[28] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a Hszt. 162.§ (1) bekezdése és 163.§-a alapján a vagyoni kárigény alátámasztásához a felperesnek az alábbi oksági láncot kellett alátámasztania.

Szolgálati viszonyával összefüggő körülmények okán egészségkárosodása következett be, amely egészségi alkalmatlanságát eredményezte, amely a jogviszonya megszűnését eredményezte és ennek okán jövedelemkiesésben álló kárai keletkeztek.

[29] A Hszt. 164. § (1) bekezdése szerint az alperes vétkességre tekintet nélkül felel azért a kárért, ha az olyan betegség következménye, amely a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen, vagyis 12 %-ot meghaladóan súlyosbodott. Ezen kívüli esetekben a megbetegedés folytán keletkezett kárért az alperes csak vétkessége esetén felel. A felperesnek tehát a szolgálati kötelekkel összefüggő egészségkárosodása esetén, annak szolgálati kötelekkel összefüggő mértékét is bizonyítania kellett, amennyiben a mérték nem haladja meg bizonyítottan a 12 %-ot, úgy az alperes vétkességét is alá kell támasztania.

[30] A esemény kapcsán a bíróság elfogadta a felperes azon érvelését, miszerint alappal élhette meg parancsnak, a szerepre történő felkérést. A szolgálati jogviszonyban az előjáró kötelező utasítása, nem feltétlenül ölt parancsjelleget, hanem lehetséges, hogy kérés formájában hangzik el. Ez nem változtat azonban azon, hogy a hivatásos állományi tag a szolgálat sajátosságaira figyelemmel, ezt parancsnak kezelje. A szakértői vélemények is megerősítették, hogy a felperes a felkérést parancsként élte meg. Amennyiben tehát igazolt a esemény egészségkárosító hatása, úgy annak szolgálatteljesítéssel való összefüggése is alátámasztott, hiszen parancs teljesítése folytán állt elő a károsodás.

[31] A szakértői vélemény megállapította, hogy az egészségi alkalmatlanság a ünnepségi incidens nélkül is bekövetkezhett volna, de tény, hogy a felperes a ünnepség után azonnal keresőképtelenné vált és az is maradt egészen egészségi alkalmatlanságáig, majd a jogviszonya megszüntetéséig. A ünnepséggel összefüggő egészségkárosodás vonatkozásában tehát fennáll az oksági lánc, hiszen szolgálattal összefüggő egészségkárosodást szenvedett a felperes.

[32] A szakértői vélemény azonban arra is kitért, hogy a ünnepséggel összefüggő egészségkárosodás mértéke szakértőileg nem állapítható meg. A bíróság nem fogadta el a felperes módszertanilag alátámaszthatatlan módszerét, mellyel levezette, hogy a 2014. decemberi komplex minősítés adatait a FÜV határozatra visszavetítve, megállapítható a jelentős mértékű egészségromlás.

[33] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes nem tekinthető vétkesnek a szereppel kapcsolatos szolgálatteljesítés következményei vonatkozásában. Általános esetben egy szerepre való felkéréssel kapcsolatban nem kell feltételezni, hogy az bárkinek is pszichés megterhelést okoz, mivel a ünnepség köztudomásúlag egy vidám, felemelő esemény, a munkatársak és családjuk számára. A szerep semmiképp nem megalázó. A felperesnek nem sikerült bizonyítania, hogy az alperes nevében eljáró előjáró tudomására hozta-e, hogy magánéleti pszichés egészségügyi körülményeire tekintettel, különös érzelmi megterhelést okozna neki a szerep eljátszása. Az alperes így vétkesség hiányában nem felel a kárért.

[34] A felperes a nem vagyoni kártérítése igénye alapjául kizárólag a ünnepséget jelölte meg. Nem vagyoni hátrányként a pszichés egészségének sérelmét, emberi méltóságának és becsületének, mint a személyhez fűződő jogainak sérelmét jelölte meg. Nem vagyoni kártérítés kapcsán a felperesnek bizonyítania kellett a nem vagyoni hátrányait és azok szolgálattal való összefüggését. Becsületsértés alátámasztásához a felperesnek, különösen olyan tényeket kellett volna állítania, illetve bizonyítania, hogy az alperesi magatartás, a felperes társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas. A fent kifejtettekkel egyezően általános esetben egy szerep nem tünteti fel viselőjét negatív színben, nem megalázó, a becsületre nem sérelmes. Előfordulhat olyan egyedi munkahelyi környezet, hogy a mesealak gúny tárgyává válik, azonban a felperesnek ezt nem sikerült bizonyítania, így az emberi méltóság és becsület sérelme, azaz a nem vagyoni hátrányok nem igazoltak.

Fellebbezés

[35] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének történő helyt adást, valamint az alperes kötelezését kérte első-, és másodfokú perköltség megfizetésére. Másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozat hozatalára. Harmadlagosan kérte a perköltség leszállítását, illetve mellőzését.

[36] A felperes álláspontja szerint az elsőfokú ítélet jogszabálysértő, mivel az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére tekintettel állapította meg. Sérelmezte, hogy az alperes vétkességére tekintettel munkavédelmi szakértői bizonyítást nem folytatott le és ennek indokáról és mérlegeléséről sem adott számot. A felperes pszichés egészségkárosodása súlyosbodásával a 2013. decemberi ünnepségi rendezvényt jelölte meg. Téves az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes nem parancsot hajtott végre, illetve nem függ össze a szolgálati kötelezésekkel az egészségkárosodása. Az alperes nem bizonyította annak okát, hogy miért éppen a felperest jelölték ki a szerep eljátszására.

[37] Hivatkozott arra, hogy a munkáltató az egészségkárosodásért teljes mértékben felel, amennyiben az esemény nélkül a munkavállalónál nem alakult volna ki az a trauma, amely a keresőképtelenségét okozta és a szolgálatra való alkalmatlanságát előidézte. Hivatkozott e körben az 1/2018. (VI.25.) KMK vélemény 1.4. pontjára és az irányadó gyakorlatra.

[38] Előadta, hogy álláspontja szerint az egészségkárosodása meghaladta a 12 %-ot, de a bíróság eltérő álláspontja szerinti a további bizonyítást nem folytatta le. Munkavédelmi szakértői bizonyítást kellett volna elrendelnie a felperes kérelmére a tényállás tisztázásához. Az elsőfokú ítélet így sérti a Hszt. 164. § (1) bekezdés b) pontját és a (2) bekezdés 165. §, 170. §-át, valamint 173. §-át.

[39] Álláspontja szerint az alperest vétkesség nélküli felelősség terhelte a bekövetkezett egészségkárosodásért, ha pedig nem objektív felelősség terhelte volna, akkor a bíróság részéről elmaradt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 3.§ (3) bekezdése szerinti bizonyítási kioktatás.

[40] Előadta, hogy a munkáltató felelősségét nem lehet kizárni, ha az állapotrosszabbodás mértéke nem állapítható meg, de az fennáll (EBH2008.1803.). A felperesnek a rendezvényt követően alakult ki egészségi állapotának rosszabbodása miatt munkaképtelensége, mely szolgálati jogviszonyának megszűnését eredményezte. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a Legfelsőbb Bíróság Elvi Határozatának gyűjteménye 2001. évi I. számában közzétett 470. számú elvi határozatban foglaltakat. A felperes ehhez mérten próbálta arányosítani jogviszonya megszüntetésekor fennálló egészséget károsító tényezőket, későbbi százalékos összetevőkkel kialakított egészségi állapotváltozásában szereplő mértékkel.

[41] A felperes megjegyezte, ha a rendezvény nem függ össze a szolgálati kötelekkel, akkor is az ezzel összefüggésben bekövetkezett egészségkárosodás rosszabbodásáért a fegyveres szerv, mint munkáltató felel. Továbbá a törvényszék nem adta indokát annak, hogy miért nem rendelte el a szakértői vélemény további kiegészítését.

Fellebbezési ellenkérelem

[42] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperes perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

[43] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, az elsőfokú bíróság hosszas bizonyítási eljárást folytatott le. A felperes kizárólag a pszichés egészségkárosodására tér ki a fellebbezésében, így az alperes azt a következtetést vonta le, hogy az ítélettel egyébként egyetért.

[44] A felperes légzőszervi megbetegedései kapcsán hivatkozott arra, hogy ezek maradványtünetek és szövődmény nélkül gyógyultak. A beszerzett szakértői vélemény pedig nem támasztotta alá a felperes előadását.

[45] A pulóver, ruházat kapcsán az alperes előadta, hogy a PC kabát egy munkaruha, nem az egyenruha része és az egyenruha részeként szintén van rendszeresítve átmeneti és télikabát is. Rendelkezésre állt a felperes részére kabát, még akkor is, amikor PC kabátja nem volt igazolt. PC kabát tehát nem az egyetlen téli ruházat, amely egyébként már nincs is rendszeresítve, a gépjárművezetők is ugyanazt az egyenruhát hordják, mint a többi személyi állományi tag.

[46] A felperes nem bizonyította, hogy tanúl bv. százados arra utasította volna, hogy téli hidegben kizárólag ingben vagy pólóban kell szolgálatot teljesíteni. Az nem vitatott, hogy az eligazításon egységesen kell öltözni, ezért az eligazítás időtartamára – benti fűtött

helyiségben – valóban le kellett venni a pulóvert. Odakint azonban mindenki viselheti a rendelkezésre álló és rendszeresített egyenruhát, tehát a felperes ez esetben pulóvert és kabátot viselhetett volna.

[47] A szív-, és érrendszeri megbetegedések kapcsán előadta, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás során megállapítható volt, hogy ezek nem álltak okozati összefüggésben a hivatásos szolgálati jogviszonnyal.

[48] A szerep miatt elszenvedett egészségkárosodások kapcsán a tanúk nyilatkozata alapján a felperes készült erre a szerepre, próbán vett részt, így az alperes joggal feltételezte, hogy a szerepet szívesen tölti be, az számára semmilyen megterhelést nem jelent. A felperes pedig nem bizonyította, hogy bárki bántotta a szerep miatt, sem a rendezvény előtt, sem a rendezvény alatt. A szakértői vélemény szerint a pszichiátriai részkárosodás ezen szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos elősegítő és/vagy gyorsító hatás nélkül is bármikor bekövetkezhetett volna a felperes szolgálati jogviszonyával nem kapcsolatos alapszemélyisége talaján fennálló pszichés zavara következményeként. Nem igazolt tehát, hogy a szerep milyen mértékben károsította esetlegesen a felperes amúgy is meglévő alapbetegségét. Az alperes azt sem tudta, hogy a felperes édesanyjának betegsége okán van lelki válságban, mert a felkéréskor ezt nem közölte a munkáltatóval.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indokai

[49] A felperes fellebbezése nem alapos.

[50] A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen tárta fel, a bizonyítási kiiktatást a felek részére teljeskörűen megadta, döntését a peradatok okszerű mérlegelésével, helytálló következtetéssel, a helyes jogszabályok alkalmazásával hozta meg, ezért az elsőfokú ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, (Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[51] A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása kapcsán az alábbiakat mutat rá.

Eljárási szabályok

[52] A Pp. 3.§ (3) bekezdése kimondja, hogy a jogvita elbíráláshoz szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezései hiányában, a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében, a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.

[53] Az elsőfokú bíróság – a megismételt eljárásra irányadó másodfokú bírósági határozat alapján – többször tájékoztatta a feleket a vitás kérdéseket illetően a bizonyítási kötelezettségről, illetve a bizonyítási teherről. Az elsőfokú bíróság az egyes, a felperes által kifogásolt foglalkoztatási körülményeket érintően, a bizonyítandó tényekről részletesen tájékoztatást adott. Az elsőfokú bíróság tájékoztatta a felperest arról is, hogy amennyiben a felperes betegségei a szolgálatteljesítéssel összefüggésben keletkeztek vagy a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen (minimum 12 %-os további egészségkárosodást okozva) romlottak, úgy az alperes vétkességére tekintet nélkül felel a kárért. Ha viszont arra kellett következtetni, hogy egyéb, de a szolgálati viszonytal összefüggő betegségből erednek a károk, akkor az alperes vétkessége esetén felel, amit szintén a felperesnek kellett bizonyítania.

[54] A fentiek alapján a felperes fellebbezése nem helytálló, miszerint az elsőfokú bíróság nem oktatta ki őt a vétkesség bizonyítása tekintetében.

[55] A Hszt. 172.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a fegyveres szerv – az e fejezetben foglaltak figyelembevételével – vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel azért a kárért, amely a hivatásos állomány tagjának, a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett.

A (2) bekezdés szerint mentesül a fegyveres szerv a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső, elháríthatatlan ok vagy kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

[56] A Hszt. 163. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a hivatásos állomány tagjának kell bizonyítania, hogy a kár a szolgálati viszonytal okozati összefüggésben keletkezett.

[57] A 165.§ (1) bekezdése értelmében a fegyveres szerv a vétkességére tekintet nélkül felel a kárért, ha az olyan betegség következménye, amely

a) a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy

b) a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen súlyosbodott.

[58] A (2) bekezdés szerint a betegség súlyosbodását akkor lehet jelentősnek tekinteni, ha az egészségkárosodás mértéke a 12 %-ot meghaladja.

[59] A felperes az elsőfokú ítélet teljes megváltoztatását és a kereseti kérelemnek történő helyt adást kérte, azonban a fellebbezésében kizárólag a ünnepséggel kapcsolatban terjesztett elő indokolást.

[60] A másodfokú bíróság azonban rögzíti, hogy egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a felperes nem bizonyította, hogy a alperes címei objektumban

vegzálás érte, bal lábában különféle érrendszeri megbetegedései voltak, és a légúti egészségkárosodás kapcsán sem támasztotta alá az előadását. Az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett arra, miszerint a felperes ezen kereseti kérelmei vonatkozásában hiányzik az oksági láncolat, amit a szakértői vélemény egyértelműen alátámasztott. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a felperes fenti kereseti kérelmei kapcsán a tényállást megállapította, a bizonyítási eljárást lefolytatta és az elsőfokú ítéletben foglalt indokolással teljeskörűen egyetértett, ezért az elsőfokú ítéletet ezen kereseti kérelmek kapcsán a Pp.254.§ (3) bekezdése értelmében a helyes indokai alapján hagyta helyben.

esemény

[61] A fellebbezés előadása szerint téves a bíróság azon megállapítása, hogy a felperes nem parancsot hajtott végre.

[62] A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság elfogadta a esemény kapcsán a felperes azon érvelését, miszerint alappal élhette meg a parancsnak a szerepre történő felkérését. A kiegészített pszichiátriai szakértői vélemények is megerősítették, hogy a felperes felkérést parancsként élte meg. A felperes ezen fellebbezési hivatkozása ezért megalapozatlan.

[63] Nem fogadható el a felperes azon előadása, miszerint az alperes meg sem kísérelte annak bizonyítását, hogy milyen indokok alapján esett a felperesre a választása. A felperes vonatkozásában a vegzálások, bosszantások, viccelődések nem nyertek bizonyítást, ennek következtében az elsőfokú bíróságnak sem kellett vizsgálnia azt, hogy miért a felperest választotta ki a munkáltató a szerep betöltésére.

[64] Az elsőfokú bíróság pszichiátriai szakkérdésnek tekintette, hogy a esemény a felperes sorsszerű, vagy a perben tisztázatlan eredetű pszichiátriai megbetegedéseit aktiválva, azokat súlyosbítva érte el az egészségkárosodás azon fokát, amely már egészségi alkalmatlanságot vont maga után.

[65] A kirendelt igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint az alkalmatlanság a felperes pszichiátriai problémáinak talaján bármikor bekövetkezhetett volna, azonban a esemény előre hozhatta, súlyosbíthatta azt, ennek mértéke azonban természettudományos módszerekkel nem értékelhető.

[66] A szakértői vélemény megállapította, hogy az egészségi alkalmatlanság a ünnepségi incidens nélkül is bekövetkezhetett volna, de tény, hogy a felperes a ünnepség után azonnal keresőképtelenné vált és az is maradt egészen az egészségi alkalmatlanságának, majd jogviszonyának megszüntetésének idejéig. A szakértői vélemény azonban arra is kitért, hogy a ünnepséggel összefüggő egészségkárosodás mértéke nem állapítható meg.

[67] Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában kizárólag azt fejtette ki, hogy miért nem fogadható el a felperesi számítás a 12%-os mérték vonatkozásában, de nem mérlegelte, hogy álláspontja szerint miért nem éri el ezen mértéket.

[68] A másodfokú bíróság ezért kiegészíti az elsőfokú ítélet indokolását a szolgálatteljesítéssel összefüggő egészségkárosodás 12 %-os, (jelentős) mérték meghatározása kapcsán.

[69] Az irányadó bírói gyakorlat szerint, amennyiben az igazságügyi szakértői vélemény szerint „természettudományos módszerrel nem állapítható meg”, hogy milyen százalékos mértékben hatott közre a munkáltató a megbetegedésben, a közrehatást, a részoki összefüggés mértékét a bíróság mérlegeléssel állapítja meg. (EBH2008.1803.).

[70] A felperes pszichiátriai megbetegedésének kialakulásában lelki adottságai, a családi kört érintő problémák közrehatottak, míg a perbeli munkaügyi konfliktus állapotrosszabbító hatással bírt. A lefolytatott szakértői bizonyítás rögzítette, hogy a felperes alapszemélyisége háttérén létrejött pszichés zavart, a parancsként megélt szerepre való kötelezés provokálta, súlyosbította, felszínre hozta. Az elvégzett szakértői vizsgálat alapján megállapítható volt, hogy a felperes a vizsgálat idején túlnyomóan dependens jellegű alapszemélyisége háttérén létrejött elhúzódó alkalmazkodási zavarban szenvedett, amelyet hullámzó mértékű hangulat-és közérzetzavar jellemzett.

[71] A másodfokú bíróság értékelte, hogy a 2014. július 8-án kelt 382-86-/2014 FÜV határozatot, - melyben rögzítésre került, hogy az alkalmatlanság megállapítását megalapozó baleset, betegség szolgálati kötelemekkel nem volt - a felperes nem fellebbezte meg. Amennyiben úgy érezte, hogy a ünneppéssel összefüggésben pszichiátriai megbetegedése keletkezett, az lett volna az életszerű, hogy jogorvoslattal él a határozattal szemben. A felperes csak 2016. szeptember 5-én terjesztett elő kereseti kérelmet, az eset után majdnem három év elteltét követően. A másodfokú bíróság álláspontja szerint, amennyiben a munkáltató jelentős mértékű, azaz 12 %-ot meghaladó egészségkárosodást okozott volna a felperesnek, akkor a felperes az igényét jóval előbb érvényesítette volna.

[72] A perben kirendelt igazságügyi szakértői vélemény rögzítette, hogy a felperes esetében megállapítható, hogy - orvosi dokumentációkkal alátámasztottan – a 2010-es évek eleje óta követhető vissza a pszichiátriai kezeléséről szóló dokumentációk. A másodfokú bíróság értékelte, hogy a felperes az egészségügyi problémáiról, az édesanyja betegségről a munkáltatót nem tájékoztatta.

[73] A másodfokú bíróság mérlegelte, hogy a felperes pszichiátriai egészségkárosodása 40 %-os mértékű volt, mely betegséggel kapcsolatban nemcsak a esemény hozható összefüggésbe. A szakértői vélemény rögzítette, hogy a felperes esetében több lehetséges pszichiátriai diagnózis is felmerült, alapvetően időszakosan hangulati zavar (recurrens depresszió, különböző súlyosságú subjai), valamint kifejezett szorongásos, neurotikus panaszok miatt látták el, különböző időpontokban, különböző egészségügyi intézményekben.

A felperes állapota – pszichés alapszemélyiségéből eredően – a 2010. évek eleje óta változó volt, állapota folyamatos gyógyszeres kezelést igényelt, a gyógyszerek aktuális mentális zavara tüneteinek alkalmazkodtak, melyek beállítása a kezelőorvos kompetenciája volt.

[74] Szakértőileg az nem igazolható, hogy a felperesnek a eseménnyel kapcsolatosan átélték máig tartó pszichés egészségkárosodást okoztak, azonban nem zárható ki, hogy a felperesnél az egyéb (a szolgálati jogviszonnyal nem kapcsolatos) okok miatt már korábban is fennálló pszichés részegség-károsodását a ünnepség kapcsán létrejött distressz hatás – máig tartó végállapotként – súlyosbította.

[75] Mivel a esemény – mint ki nem zárható - súlyosbító (állapotrosszabbító) hatás nem a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos ok – okozati összefüggést jelent, ezáltal annak a 40 %-os pszichiátriai részegség-károsodáson belüli %-os mértéke természettudományos módszerrel nem határozható meg és a esemény csak elősegítette és/vagy gyorsította, azonban a 40 %-os mértékű pszichiátriai mértékű részegség-károsodás bekövetkezését.

[76] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 40%-os mértékű pszichiátriai megbetegedésben a szerep eljátszása nem jelenthetett jelentős mértékű állapotrosszabbodást. A pszichiátriai megbetegedés esetében nem áll fenn túlnyomó részben a esemény. A másodfokú bíróság a körülmények mérlegelésével azt állapította meg, hogy a megjelölt esemény kapcsán létrejött egészségkárosodás nem éri el a 12 %-os mértéket, így az alperes csak vétkessége esetén felel.

[77] Téves a felperes azon fellebbezési hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság nem végzett mérlegelést az alperes vétkességének fennálltáról. Az elsőfokú bíróság egyértelműen rögzítette az ítélet indokolásában, hogy az alperes vétkesség hiányában nem felel a kárért, mivel a felperes munkakörére korlátozások nélkül alkalmas volt foglalkozás-egészségügyi szempontból, és a munkáltatónak nem volt hivatalos tudomása arról, hogy a felperesnek bármilyen pszichés betegsége lenne. A felperes nem bizonyította, hogy az alperes nevében eljáró előjáró tudomására hozta, hogy magánéleti pszichés egészségi körülményeire tekintettel különös érzelmi megterhelést okozna neki a szerep eljátszása. A felperes pedig nem tudta bizonyítani, hogy a szerep eljátszásával kapcsolatban a munkáltató kollégái viccelődtek vele vagy vegzálták volna őt. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy a ünnepség köztudomásúlag egy vidám, felemelő esemény, a munkatársak és a családjuk számára és a szerep semmiképpen nem megalázó. A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság teljeskörűen indokolta azt a körülményt is, hogy miért nem vette figyelembe a felperes számításait. A felperes orvosszakmai szempontból laikusnak tekinthető, a szakvélemény módszertani megkérdőjelezésére nem alkalmas.

[78] Megalapozatlan a felperesnek azon előadása, miszerint az egészségkárosodása vonatkozásában pszichés egészségkárosodása meghaladta a 12 %-ot, akkor munkavédelmi szakértői bizonyítást kellett volna elrendelnie az elsőfokú bíróságnak. A felperes a jelen kereseti kérelem kapcsán pszichés egészségkárosodásra hivatkozott, amelynek során igazságügyi orvosszakértő kirendelésére került sor, nem jelölte meg, hogy milyen okból lett volna szükséges munkavédelmi szakértő kirendelése. A felperes az elsőfokú bírósági eljárás során egyebekben munkavédelmi szakértő kirendelésére vonatkozó kérelmet a téli ruházat

kapcsán terjesztett elő, de a ünnepség tekintetében nem volt ilyen kérelme. A másodfokú eljárás kapcsán ezen kereseti kérelem kapcsán már további bizonyítási indítványt nem terjeszthet elő, mivel a Pp.235.§-ában foglalt feltételeket nem adta elő, és nem bizonyította azok fennállását.

[79] A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a szakvéleményt nem egészítette ki. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint nem volt szükséges a szakértői vélemény további kiegészítése, ugyanis az kellő egyértelműséggel választ adott a bíróság által feltett perben releváns kérdésekre. A felperes egyébként a fellebbezésében nem is indokolta meg, hogy milyen okból lett volna szükséges az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítése. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint önmagában az, hogy a felperes előadott egy saját maga által kidolgozott szakmailag nem alátámasztott módszertant, annak cáfolata érdekében, hogy a szakértő szerint a esemény hatása számszerűen nem mutatható ki, még nem teszi aggályossá a szakvéleményt.

[80] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában helyes indokai alapján hagyta helyben.

[81] A felperes fellebbezése megalapozatlan a perköltség tárgyában is, mivel az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelő döntést hozott, és mérlegelte az irányadó körülményeket, mellyel a másodfokú bíróság egyetértett.

Záró rész

[82] A másodfokú bíróság a felperest a Pp. 78. §-a alapján kötelezte másodfokú perköltség viselésére, melynek összegét a bírói eljárásban megállapítható ügyvédi munkadíjakról szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése és 4.§ (1) bekezdés a) pontja szerint állapította meg.

[83] A felperes munkavállalói költségkedvezményre jogosult, ezért a fellebbezési illetéket a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

[84] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 233. §-a és a 256/A. §-a zárja ki.

Budapest, 2023. szeptember 26.

dr. Vajas Sándor s.k.

dr. Kovács Edit s.k.

dr. Kulicity Mária s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró